

Woongebieden

In de gemeente hebben we 25 kernen die allemaal verschillend zijn. Ook de woongebieden in deze kernen zijn anders. Dit wordt onder andere bepaald door de datum van aanleg van de woongebieden, de bevolkingssamenstelling en de locatie. Ook de hoeveelheid licht verschilt sterk per woongebied.

In een woongebied komen functies als wonen en spelen samen. Openbare verlichting kan een belangrijke rol spelen. Belangrijk is de leefomgeving in een woonwijk. Deze moet prettig zijn. De nadruk ligt op veiligheid en gebruik. Verkeersveiligheid speelt een kleinere rol.

In de nacht bepaalt vooral de openbare verlichting het beeld op straat. Soms is er verlichting van buitenlampen en in tuinen van bewoners. Licht kan zorgen voor overzicht en herkenning.

Lichthinder

In woongebieden is de plaats van de lantaarnpaal en de vorm van het armatuur (de kap) heel belangrijk. Door de nieuwe technieken kan het licht al veel meer gericht worden, waardoor er minder lichthinder in de woningen ontstaat.

Foto: Gorenweg in Buinen. Lantaarnpaal schijnt volop in het huis. Dat kan anders.

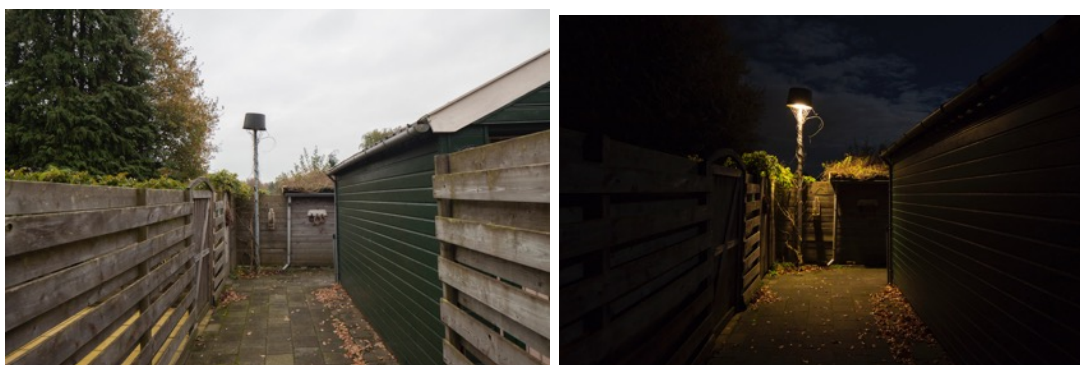

Foto: Grootakkersweg Exloo, bewoners hebben een emmer over het armatuur gedaan om lichthinder te voorkomen.

Kleur- en gezichtsherkenning

De lichtkleur is bepalend voor de sociale veiligheid. Sommige oranje verlichting geeft geen goede kleur- en gezichtsherkenning. Alles lijkt rood/oranje en de echte kleuren zijn niet te zien. Zie de onderstaande foto:

Foto: Oranje Sox licht, alles lijkt rood/oranje Foto: wit licht, alle kleuren zichtbaar

Voor de sociale veiligheid (gevoel van veiligheid) is dit niet wenselijk. Je ziet immers niet de gezichten en kleuren goed. Een juiste lichtkleur draagt bij aan een goede leefomgeving en de sociale veiligheid.

Schijnveiligheid

We spreken van schijnveiligheid als er wel licht staat, maar er geen sociale controle is door weggebruikers of vanuit huizen die kijken op het weggedeelte. Het licht geeft dan schijnveiligheid.

Foto: Harm Tiesingstraat in 2^e Exloërmond. Geen sociale controle. Licht zou hier schijnveiligheid geven.

Voetpaden- en achterpaden

Veel voetpaden die tussen de wijken lopen, worden gebruikt als wandelroute overdag of om de hond uit te laten in de avond. Op veel plekken staat er verlichting, maar dit is eigenlijk alleen zinvol als er ook sociale controle is.

Bij achterpaden speelt het ontbreken van sociale controle een belangrijke rol. Deze paden lopen achter de huizen langs en worden alleen daarvoor gebruikt. Vaak zijn de achterpaden of de verlichting niet in eigendom van de gemeente. Achterpaden in eigendom van de gemeente worden al jaren niet meer van verlichting voorzien.

Foto: Harm Tiesingstraat in 2^e Exloërmond. Achterpad met 'brede functie' en daarom wel verlicht. Het is niet een echt achterpad, want het wordt ook gebruikt door andere dan aanwonenden.

Foto: Harm Tiesingstraat in 2^e Exloërmond. Een achterpad dat niet verlicht wordt want het is echt alleen voor achter de huizen.

Parkeerterreinen

In onze woongebieden hebben we veel parkeerterreinen. Vaak staat er verlichting op deze parkeerterreinen. Zo kunnen aanwonenden zien wie er bij de auto's lopen.

Foto: Noorderdiep in Nieuw-Buinen. Parkeerplaats hele nacht verlicht, terwijl er geen gebruik van wordt gemaakt.

Politie Keurmerk Veilig Wonen en openbare verlichting

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) is een (vrijwillig) keurmerk. Het wordt vaak door Projectontwikkelaars aangeboden. Het bestaat uit verschillende certificaten. Zo is er het certificaat 'Beveiligde Woning'. Dit zegt wat over hang- en sluitwerk en de verlichting om het huis e.d.

Maar er is ook een certificaat 'Veilige omgeving' dat wat zegt over het lichtniveau op straat. Dat lichtniveau is erg hoog en past niet in de omgeving van onze gemeente. Achterpaden moeten verlicht worden, grotere parkeerplaatsen moeten van veel licht voorzien worden, gedimde verlichting moet ten alle tijden op 100% gezet kunnen worden en de richtlijn voor de openbare verlichting moet volledig aangehouden worden.

De certificaten staan los van elkaar. Zonder het certificaat 'Veilige omgeving' kan er toch een korting op verzekeringspremies gegeven worden. Dit is voor een projectontwikkelaar vaak het belangrijkste verkoopargument om het keurmerk op de wijk te willen aanbieden.

Integraal

Groen en verlichting spelen een belangrijke rol in de woongebieden. Het is belangrijk dat deze op elkaar afgestemd zijn. Soms staat een lantaarnpaal in de loop der jaren helemaal tussen het groen van de bomen.

Foto: Schoolstraat in Drouwen. Verlichting staat in de boom, waardoor er geen goed licht is op de weg.

Hoeveelheid en verdeling van het licht

We zijn in Nederland niet verplicht om te verlichten. Wel is er een richtlijn, waar we wat van mogen vinden. Deze geeft aan hoeveel licht je op de straat zou moeten hebben en hoeveel licht op 1,5m hoogte (verticale lichtsterkte).

De verdeling van het licht over de straat noemen we gelijkmatigheid. Hoe verder de lantaarnpalen uit elkaar staan, hoe groter de kans dat er donkere plekken tussen de lantaarnpalen ontstaan.

Foto: Lijnstukken in Buinen. Goede verdeling van het licht in de woonstraat.

Technieken

Het terugdimmen van de verlichting zorgt ervoor dat het licht wat minder fel gaat branden. We besparen zo energie. Voor het oog valt het dimmen van de openbare verlichting vaak niet echt op.

Foto: Zuiderdiep in Nieuw-Buinen. Links brandt het licht brandt op volle sterkte tot 24.00 uur en rechts op 50% tussen 24.00 en 06.00 uur. Er is na de spits minder verkeer op straat, de ogen zijn gewend aan het donker, er is zo minder lichthinder en we besparen energie.

Door nieuwe technieken als detectie, kun je verlichting aan laten gaan als er iemand aankomt. Of je laat het licht wat feller gaan branden als er iemand aan komt. Zodra er niemand meer is, gaat het licht weer uit of minder fel branden.

Participatie

Inwoners kennen hun eigen leefomgeving het beste. In het buitengebied zitten we samen met de inwoners van het gebied om tafel om te kijken welke verlichting echt nodig is.

Beleid

In woongebieden is sociale veiligheid belangrijk. Daarom kiest de gemeente een kleur waarbij een goede kleur- en gezichtsherkenning mogelijk is, zoals bijvoorbeeld met (warm) wit. Zo ontstaat een prettige woonsfeer.

Foto: Schoolstraat in Exloo. Witte ledverlichting voor een goede kleur- en gezichtsherkenning.

De gemeente verlicht op maximaal 70% van de NPR13201-2017 (thans geldende richtlijn voor verlichting) qua lichtsterkte. Op hoofdwegen, in centrum- en uitgaansgebieden staat vaak wat meer licht. De gelijkmatigheid wordt erg belangrijk gevonden in woongebieden. Hier streeft de gemeente na vervanging voor een gelijkmatigheid van tussen de 0,15 en 0,20 lux.

De gemeente houdt geen verticale lichtsterkte aan en lichthinder wordt zoveel mogelijk voorkomen. Ook proberen we lichtvervuiling zoveel mogelijk te voorkomen. We kijken nog kritischer welke verlichting in de nacht uit kan. Nu doen we dat nog via de avondnachtschakeling, straks wellicht met een detectiesysteem. Nieuwe verlichting wordt bovendien gedimd.

Schijnveiligheid wordt voorkomen door onder andere de parken en groenvoorzieningen niet te verlichten, tenzij het echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden of andere kortsluitende verlichte alternatieve routes zijn. Ook andere locaties waar geen voldoende sociale controle is, worden niet verlicht.

Foto: Hunzedal in Borger. Geen verlichting i.v.m. schijnveiligheid.

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) is een (vrijwillige) keurmerk. De gemeente houdt geen Politie Keurmerk Veilig Wonen aan voor de openbare verlichting.

Losse voetpaden (solitaire voetpaden) worden alleen verlicht wanneer 's avonds geen (kortsluitende) alternatieve verlichtingsroute voorhanden is én beschikken over voldoende sociale controle.

Foto: Noorderdiep in Nieuw-Buinen. Losliggend voetpad wordt niet verlicht.

Achterpaden in eigendom van de gemeente worden niet verlicht. Op deze achterpaden waar nu nog verlichting staat, wordt bij vervanging bekeken of deze verlichting gehandhaafd moet worden. In het verleden heeft de woningstichting wel bij een aantal paden verlichting geplaatst. Dat gebeurt nu niet meer. De gemeente haalt deze lantaarnpalen niet actief weg.

Indien de achterpaden in bezit zijn van woningcorporaties, dan bepalen deze of er wel of niet licht staat. De gemeente gaat dan wel met de woningcorporaties in gesprek om te kijken of hun keuzes afgestemd kunnen worden op die van de gemeente. De gemeente stimuleert de bewoners om gezamenlijk een oplossing te zoeken indien men de achterpaden wil verlichten. Ook hiervoor is het uitgangspunt 's nachts uit en/of beweging schakelaars. De gemeente wil hierin adviseren.

Foto: Harm Tiesingstraat in 2^e Exloërmond, Achterpad niet verlicht.

Parkeerterreinen worden voorzien van goede dimbare openbare verlichting (bij vervanging). Vanuit het oogpunt van milieu, kan besloten worden de verlichting op een parkeerterrein dat niet of nauwelijks wordt gebruikt, in de nachtelijke uren uit te zetten.

Foto: Noorderdiep parkeerplaats centrum Nieuw-Buinen. Geen enkele geparkeerde auto terwijl het licht wel brandt. Deze zou uit kunnen in de nacht.

Bij grote veranderingen in het lichtbeeld op straat, worden inwoners geïnformeerd of betrokken. Ook kan het zijn dat na een verandering inwoners opnieuw gevraagd wordt naar hun beleving om zo te vergelijken of de verandering positief is.

In het buitengebied blijven we (voor die gebieden waar dat nog niet is gedaan) in gesprek met de inwoners om te kijken of we met minder verlichting toe kunnen.

Bij herinrichting of nieuwbouw, wordt de verlichting afgestemd met de aanwezige groenvoorzieningen. Al bij het ontwerp vindt deze afstemming plaats. Bestaande knelpunten tussen de groenvoorziening en openbare verlichting moeten worden opgelost. Hierbij is het uitgangspunt tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Foto: Schoolstraat in Drouwen. Verlichting staat in de boom waardoor er geen goed licht is op de weg.

De gemeente gaat in gesprek met andere lichtbroneigenaren (denk daarbij aan fel verlichten borden, tuinverlichting en dergelijke) indien de situatie daar toe aanleiding geeft. Door een goede afstemming wordt een prettigere leefomgeving gecreëerd.

Foto: N374 in Borger, leddisplay. Leddisplays komen steeds vaker voor en kunnen de verkeersveiligheid niet ten goede komen.

Beleidsuitgangspunten:

- Goede kleur- en gezichtsherkenning;
- Verlichten op maximaal 70% van de richtlijn;
- Huidige lichtbeeld op straat zoveel mogelijk handhaven
- Goede gelijkmatigheid na vervanging in woongebieden waar dat gewenst is;
- Lichthinder en lichtvervuiling zoveel mogelijk voorkomen;
- Voorkomen van schijnveiligheid;
- Geen Politie Keurmerk Veilig Wonen voor wat betreft de openbare verlichting;
- Dimmen zodra technisch mogelijk;
- Solitaire voetpaden niet verlichten, tenzij doorgaande wandelroute is, er voldoende sociale controle aanwezig is en er geen alternatieve route is;
- Achterpaden in eigendom van de gemeente niet verlichten;
- Parkeerterreinen worden gedimd zodra dit technisch mogelijk is. Ook kunnen ze uitgezet worden in de nacht als er geen of nauwelijks gebruik van wordt gemaakt;
- Bij grote veranderingen in het lichtbeeld op straat worden inwoners geïnformeerd of betrokken.
- Bij nieuwbouw of herinrichting wordt de verlichting afgestemd op groenvoorzieningen;
- Bestaande knelpunten tussen de groenvoorziening en de openbare verlichting moet worden opgelost tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten;
- In gesprek met andere lichtbroneigenaren indien de situatie daar aanleiding toegeeft.